

EUROOPA KOHTU OTSUS

22. veebruar 1984*

[...]

Kohtuasjas 70/83,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel esitatud Niedersächsisches Finanzgerichti eelotsusetaotlus, millega soovitakse nimetatud kohtus pooleliolevas menetluses järgmiste poolte vahel:

Gerda Kloppenburg

ja

Finanzamt Leer,

eelotsust 17. mai 1977. aasta kuuenda nõukogu direktiivi 77/388/EMÜ (kumuleerivate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusnormide ühtlustamise kohta – ühine käibemaksusüsteem: ühtne maksubaas, EÜT 1977, L 145, lk 1) artikli 13 lõike B punkti d alapunkti 1 ja 26. juuni 1978. aasta üheksanda nõukogu direktiivi 78/583/EMÜ (kumuleerivate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusnormide ühtlustamise kohta, EÜT 1978, L 194, lk 16) artikli 1 tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president J. Mertens de Wilmars, kodade esimehed T. Koopmans, K. Bahlmann ja Y. Galmot, kohtunikud P. Pescatore, A. J. Mackenzie Stuart, A. O’Keeffe, G. Bosco, O. Due, U. Everling ja C. Kakouris,

kohtujurist: P. VerLoren van Themaat,

kohtusekretär: vanemametnik H. A. Rühl,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

* Kohtumenetluse keel: saksa.

Põhjendused

1 Oma 3. märtsi 1983. aasta korraldusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 28. aprillil 1983, esitas Niedersächsisches Finanzgericht EMÜ asutamislepingu artikli 177 kohaselt Euroopa Kohtule eelotsuse saamiseks küsimuse 17. mai 1977. aasta kuuenda nõukogu direktiivi 77/388/EMÜ (kumuleerivate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusnormide ühtlustamise kohta – ühine käibemaksusüsteem: ühtne maksubaas, EÜT 1977, L 145, lk 1) artikli 13 lõike B punkti d alapunkti 1 ja 26. juuni 1978. aasta üheksanda nõukogu direktiivi 78/583/EMÜ (kumuleerivate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusnormide ühtlustamise kohta, EÜT 1978, L 194, lk 16) artikli 1 tõlgendamise kohta, et teha kindlaks, kas kredidivahendaja saab 1978. aasta esimese kuue kuu osas tugineda eespool nimetatud kuuenda direktiivi sättele.

2 Tuleb meeles pidada, et 17. mai 1977. aasta kuuenda direktiivi artikli 1 kohaselt pidid liikmesriigid hiljemalt 1. jaanuariks 1978 võtma vastu vajalikud õigusnormid, et viia oma käibemaksusüsteemid kooskõlla nimetatud direktiivi sätetega. Mitmed liikmesriigid, nende seas Saksamaa Liitvabariik, ei suutnud ettenähtud tähtaja jooksul vajalikke muudatusi teha, mistõttu nõukogu võttis 26. juunil 1978 vastu neile liikmesriikidele adresseeritud üheksanda direktiivi, millega lubati neil rakendada kuues direktiiv ellu hiljemalt 1. jaanuaril 1979. Üheksas direktiiv tehti adressaatidele teatavaks 30. juunil 1978.

3 Saksamaa Liitvabariik rakendas kuuenda direktiivi ellu alles 26. novembri 1979. aasta seadusega (Bundesgesetzblatt I, lk 1953), mis jõustus 1. jaanuaril 1980. Oma 19. jaanuari 1982. aasta otsuses kohtuasjas 8/81 *Becker* (1982) EKL 52 ja 10. juuni 1982. aasta otsusega kohtuasjas 255/81 *Grendel* (1982) EKL 2301 leidis Euroopa Kohus, et alates 1. jaanuarist 1979 võis kredidivahendaja, juhul kui direktiivi ei olnud ellu rakendatud, tugineda kuuenda direktiivi artikli 13 lõike B punkti d alapunkti 1 sättele, mis käsitleb kredidivahendustehingute käibemaksuvabastust, juhul kui ta ei olnud nimetatud maksu edasi kandnud tarneahelas talle järgnevatele isikutele, ning sel juhul ei saa riik tema vastu tugineda põhjendusele, et ta ei olnud direktiivi ellu rakendanud.

4 Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest nähtub, et põhikohtuasja hageja Gerda Kloppenburg tegeleb Saksamaa Liitvabariigis laenu- ja hüpoteeklaenuäriega. Ta taotles 1978. aasta esimese kuue kuu osas käibemaksuvabastust kuuenda direktiivi artikli 1 ja artikli 13 lõike B punkti d alapunkti 1 alusel.

5 Finanzamt Leer jättis taotluse rahuldamata ja maksustas hageja tehingud tavapärase maksumääraga vastavalt siseriiklikele õigusaktidele, mida ei olnud selleks ajaks veel muudetud.

6 Eespool nimetatud kohtuotsustest lähtudes esitas hageja kõnealuse otsuse peale kaebuse Finanzgerichtile, kes peatas menetluse ja saatis Euroopa Kohtule eelotsuse saamiseks järgmise küsimuse:

„Kas ajavahemikul 1. jaanuarist 1978 kuni 30. juunini 1978 võis kredidivahendaja tugineda 17. mai 1977. aasta kuuenda nõukogu direktiivi 77/388/EMÜ (kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusnormide ühtlustamise kohta – ühine käibemaksusüsteem: ühtne maksubaas) artikli 13 lõike B punkti d alapunkti 1 sättele, mis käsitleb kredidivahendustehingute käibemaksuvabastust, juhul kui direktiivi ei olnud ellu rakendatud ja ta ei olnud ta nimetatud maksu edasi kandnud tarneahelas talle järgnevatele isikutele, samas kui 26. juuni 1978. aasta üheksanda direktiivi 78/583/EMÜ artikliga 1 (kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusnormide ühtlustamise kohta) lubati selles artiklis nimetatud liikmesriikidel rakendada direktiiv 77/388/EMÜ ellu hiljemalt 1. jaanuaril 1979?”

7 Sellele küsimusele vastamiseks tuleb esmalt läbi vaadata ettevõtjate õiguslik seisund 1978. aasta esimesel kuuel kuul ehk enne üheksanda direktiivi jõustumist, mis oli selle adreseatideks olevatele liikmesriikidele eelnevalt teatavaks tehtud.

8 Nende liikmesriikide ettevõtjad, kes ei olnud suutnud oma õigusakte 1. jaanuariks 1978 kuuenda direktiivi sätetega kooskõlla viia, olid sel ajavahemikul olukorras, kus direktiivi rakendamatajätmise tulemusena oleksid maksuametid tõenäoliselt jätnud kohaldamata osale neist ettevõtjatest direktiiviga ette nähtud soodsad erandid. Tekkis sarnane olukord, mis oli eespool nimetatud 19. jaanuari 1982. aasta otsuse ja 10. juuni 1982. aasta otsuse aluseks.

9 Sellest tuleneb, et kredidivahendaja, kes ei olnud nimetatud maksu edasi kandnud tarneahelas talle järgnevatele isikutele, võis sel ajavahemikul tugineda kuuenda direktiivi artikli 13 lõike B punkti d alapunktis 1 sätestatud erandile ning sel juhul ei saa riik tema vastu tugineda põhjendusele, et ta ei olnud direktiivi ellu rakendanud

10 Seega on antud juhul ainsaks uueks küsimuseks see, kas üheksas direktiiv muutis tagasiulatavalt kõnealuse ettevõtja õiguslikku seisundit. Seepärast tuleb teiseks läbi vaadata nimetatud direktiiv, et teha kindlaks, kas direktiiviga sooviti luua sellist õiguslikku tagajärge, ja kui sooviti, siis kas see oli õiguspäraselt võimalik.

11 Sellega seoses tuleb rõhutada, nagu Euroopa Kohus on seda juba korduvalt teinud, et ühenduse õigusaktid peavad olema üheselt mõistetavad ning nende kohaldamisviis peab olema asjaomaste isikute jaoks prognoositav. Üldkohaldatava meetme jõustumistähtaja edasilükkamine, isegi kui algselt sätestatud tähtaeg on juba möödunud, oleks iseenesest selle põhimõtte rikkumine. Kui edasilükkamise eesmärk on jätta üksiksikud ilma õiguskaitsevahenditest, mis on neile algse meetmega juba antud, satuks tegelikult kahtluse alla sellise mõjuga muudatusmeetme kehtivus.

12 Küsimus kehtivusest tekiks siiski üksnes juhul, kui muutmismeesmärges oleks selgesõnaliselt sätestatud, et sellega soovitakse saavutada eespool nimetatud eesmärki. Üheksanda direktiivi

puhul see nii ei ole. Selle direktiiviga pikendatakse üksnes kuuenda direktiivi siseriiklikku õigusse ülevõtmise tähtaega nende riikide osas, kes algselt ettenähtud aja jooksul ei suutnud käibemaksualaste õigusaktide muutmiseks vajalikke seadusandlikke menetlusi lõpule viia. Direktiivis pole ühtki sätet, mis viitaks, et see ajapikendus muudaks ettevõtjate seisundit tehingute osas, mille nad tegid enne rakendamistähtaaja muudatuse jõustumist.

13 Seepärast tuleb üheksandat direktiivi tõlgendada selliselt, et sel puudub antud küsimuses tagasiulatuv mõju.

14 Esitatud küsimusele tuleb seega vastata, et kui 17. mai 1977. aasta kuuendat nõukogu direktiivi 77/388/EMÜ (kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusnormide ühtlustamise kohta – ühine käibemaksusüsteem: ühtne maksubaas) ei olnud ellu rakendatud, võis kredidivahendaja ajavahemikul 1. jaanuarist kuni 30. juunini 1978 tehtud tehingute osas tugineda selle direktiivi artikli 13 lõike B punkti d alapunkti 1 sättele, mis käsitleb kredidivahendustehingute käibemaksuvabastust, juhul kui ta ei olnud nimetatud maksu edasi kandnud tarneahelas talle järgnevatele isikutele.

Kohtukulud

15 Euroopa Kohtule märkusi esitanud Itaalia valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulud ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS

otsustab:

Kui 17. mai 1977. aasta kuuendat nõukogu direktiivi 77/388/EMÜ (kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusnormide ühtlustamise kohta – ühine käibemaksusüsteem: ühtne maksubaas) ei olnud ellu rakendatud, võis kredidivahendaja ajavahemikul 1. jaanuarist kuni 30. juunini 1978 tehtud tehingute osas tugineda selle direktiivi artikli 13 lõike B punkti d alapunkti 1 sättele, mis käsitleb kredidivahendustehingute käibemaksuvabastust, juhul kui ta ei olnud nimetatud maksu edasi kandnud tarneahelas talle järgnevatele isikutele.

Mertens de Wilmars

Koopmans

Bahlmann

Galmot

Pescatore

Mackenzie Stuart

O'Keeffe

Bosco

Due

Everling

Kakouris

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 22. veebruaril 1984 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

P. Heim

J. Mertens de Wilmars